

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات.....	۲۱
گفتار اول: اهمیت اجرا.....	۲۱
گفتار دوم: تعریف اجرا و انواع آن.....	۲۲
مبحث اول: تعریف اجرا.....	۲۲
مبحث دوم: تعریف حکم.....	۲۲
مبحث سوم: انواع حکم.....	۲۴
۱- حکم حضوری و حکم غیابی.....	۲۴
۲- حکم ترافعی و حکم حسبی.....	۲۴
۳- حکم قطعی و حکم غیرقطعی.....	۲۴
۴- حکم اعلامی و حکم تأسیسی.....	۲۴
۵- حکم نهائی و حکم غیر نهائی.....	۲۵
مبحث چهارم: اجرای احکام.....	۲۵
۱- شرایط اجرای احکام مدنی.....	۲۶
۱-۱- قطعیت حکم.....	۲۶
۱-۱-۱- حکم قطعی و حکم قطعیت یافته.....	۲۷
۱-۱-۲- اجرای موقت حکم.....	۳۰
۱-۱-۲-۱- اجرای موقت حکم تخلیه در اجاره.....	۳۴
۱-۱-۲-۱-۱- اجرای موقت حکم در دعاوی تصرف.....	۳۵
۱-۱-۲-۱-۲- اجرای موقت حکم ورشکستگی.....	۳۷
۱-۱-۲-۱-۳- تفاوت اجرای موقت با تأمین خواسته.....	۳۸
۱-۱-۲-۱-۴- تفاوت اجرای موقت با دستور موقت.....	۴۰
۲-۱- ابلاغ حکم.....	۴۲
۳-۱- تقاضای کتبی محکوم‌له، نماینده یا قائم مقام وی.....	۴۳
۴-۱- معین بودن موضوع حکم.....	۴۴
۵-۱- اجرائیه.....	۴۶
۱-۵-۱- تعریف اجرائیه.....	۴۶
۲-۵-۱- مرجع صدور اجرائیه.....	۴۸
۳-۵-۱- ابلاغ اجرائیه.....	۵۱

- ۵۵-۱-۴-۵- موارد اجرای حکم بدون صدور اجرائیه..... ۵۵
- ۵۵-۱-۴-۵-۱- اجرای احکام اعلامی..... ۵۵
- ۵۷-۱-۴-۵-۲- اجرای حکم توسط سازمان‌ها و مؤسسات دولتی..... ۵۷
- ۶۱-۵-۵- شرایط شکلی اجرائیه..... ۶۱
- ۶۲-۵-۶- اشتباه در صدور اجرائیه..... ۶۲
- ۶۴- مبحث پنجم: اجرای اسناد..... ۶۴
- ۶۴-۱- سند و انواع آن..... ۶۴
- ۶۴-۱-۱- تعریف سند..... ۶۴
- ۶۵-۲-۱- انواع سند..... ۶۵
- ۶۵-۱-۲-۱- اسناد رسمی..... ۶۵
- ۶۶-۱-۲-۱- اسناد رسمی لازم‌الاجرا..... ۶۶
- ۶۷-۲-۱-۲- اسناد رسمی غیر لازم‌الاجرا..... ۶۷
- ۶۸-۳-۱-۲- اسناد عادی در حکم اسناد رسمی لازم‌الاجرا..... ۶۸
- ۶۸-۴-۱-۲- اسناد عادی که اعتبار اسناد رسمی پیدا می‌کنند..... ۶۸
- ۶۹-۲-۲- اسناد عادی..... ۶۹
- ۷۱-۲- مرجع صدور اجرائیه اسناد..... ۷۱
- ۷۱-۱-۲- دفاتر اسناد رسمی..... ۷۱
- ۷۲-۲-۲- دفاتر ثبت ازدواج و طلاق..... ۷۲
- ۷۳-۳-۲- اداره ثبت..... ۷۳
- ۷۴-۴-۲- اسناد عادی قابل اجراء..... ۷۴
- ۷۶-۵-۲- تکلیف دادگاه در اجرای اسناد..... ۷۶
- ۷۸- مبحث ششم: اجرای احکام جزائی..... ۷۸
- ۸۰- گفتار سوم: دادورزها و وظایف آنها..... ۸۰
- ۸۰- مبحث اول: تعریف دادورز..... ۸۰
- ۸۱- مبحث دوم: تعریف مدیر اجراء..... ۸۱
- ۸۱- مبحث سوم: وظایف دادورزها..... ۸۱
- ۸۱- مبحث چهارم: ممانعت از اجرای حکم و مقاومت در برابر دادورز..... ۸۱
- ۸۴- مبحث پنجم: موارد ممنوعیت مدیران اجرا و دادورزها..... ۸۴
- ۸۵- گفتار چهارم: صدور اجرائیه براساس سازش‌نامه..... ۸۵
- ۸۵- مبحث اول: مفهوم سازش‌نامه و انواع آن..... ۸۵
- ۸۵- مبحث دوم: اجرای سازش‌نامه..... ۸۵

گفتار پنجم: موارد اجرای احکام بدون صدور اجرائیه.....	۸۸
مبحث اول: پذیرش حکم توسط محکوم علیه.....	۸۸
مبحث دوم: دستور قانونگذار.....	۸۹
مبحث سوم: اجرای حکم طلاق.....	۸۹
مبحث چهارم: اجرای حکم تمکین.....	۹۱
فصل دوم: ترتیب اجراء.....	۹۳
گفتار اول: ترتیب اجرای حکم در دادگاه صلاحیتدار.....	۹۳
مبحث اول: دادگاه اجرا کننده حکم.....	۹۳
۱- اجرای تمام یا قسمتی از حکم توسط دادگاه دیگر.....	۹۵
۲- پرونده اجرائی و ترتیبات مربوط به آن.....	۹۷
۳- وظایف دادورز پس از ابلاغ اجرائیه توسط مدیر اجراء.....	۹۸
۴- اصل عدم توقف اجرای حکم و استثنائات وارد بر آن.....	۹۹
۵- اختلافات و اشکالات ناشی از اجرای حکم.....	۱۰۳
۱-۵- اشکال و اختلاف در جریان اجرای حکم.....	۱۰۴
۲-۵- اشکال و اختلاف در مفاد حکم دادگاه.....	۱۰۶
۶- اجرای رأی داور.....	۱۰۸
۷- اجرای احکام صادره از مراجع حل اختلاف کارگر و کارفرما.....	۱۱۰
گفتار دوم: اجرای حکم در صورت فوت، حجر و ورشکستگی محکوم علیه.....	۱۱۳
مبحث اول: اجرای حکم در صورت فوت یا حجر محکوم علیه.....	۱۱۳
مبحث دوم: اجرای حکم در صورت ورشکستگی محکوم علیه.....	۱۱۸
گفتار سوم: ترتیبات پس از ابلاغ اجرائیه به محکوم علیه.....	۱۲۱
مبحث اول: وظیفه محکوم علیه پس از ابلاغ اجرائیه به وی.....	۱۲۱
مبحث دوم: دخالت شخص ثالث در عملیات اجرائی.....	۱۲۳
مبحث سوم: عدم توانائی محکوم علیه در پرداخت بدهی.....	۱۲۴
۱- ترتیب مقرر در قانون اجرای احکام مدنی.....	۱۲۴
۲- ترتیب مقرر در قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی.....	۱۲۷
۱-۲- بازداشت برای مطالبات حقوقی یا الزام بدنی.....	۱۲۸
۲-۲- اعسار محکوم علیه.....	۱۳۱
مبحث چهارم: معرفی اموال محکوم علیه توسط محکوم له.....	۱۳۷
مبحث پنجم: ترتیب اجرا در صورت ابلاغ مفاد اجرائیه به وسیله آگهی.....	۱۳۸
مبحث ششم: نقش محکوم له در صحنه اجرای حکم.....	۱۳۹

- مبحث هفتم: اثر فسخ، نقض یا اعاده دادرسی در اجرای حکم..... ۱۴۱
- مبحث هشتم: اجرای اختیاری و اجرای اجباری..... ۱۴۵
- ۱- تراضی طرفین در اجرای حکم..... ۱۴۵
- ۲- اجرای حکم با رضایت محکوم‌علیه..... ۱۴۶
- ۳- اثر عدم تمکین محکوم‌علیه به اجرای حکم..... ۱۴۶
- ۴- اجرای حکم نسبت به مالی که تسلیم آن به محکوم‌له ممکن است..... ۱۴۷
- ۵- اجرای حکم نسبت به مال مشاع..... ۱۴۹
- ۶- تلف عین معین یا عدم دسترسی به آن..... ۱۵۳
- ۷- اجرای حکم با موضوع انجام عمل معین..... ۱۵۶
- ۸- زراعت و مستحدثات در ملک مورد خلع‌ید..... ۱۶۱
- مبحث نهم: اجرای حکم غیابی..... ۱۶۵
- گفتار چهارم: تصرف ثالث در مال محکوم‌به و وجود اموال ثالث در صحنه اجراء..... ۱۶۷
- مبحث اول: تصرفات ثالث در عین محکوم‌به..... ۱۶۸
- مبحث دوم: وجود اموال شخص ثالث در صحنه اجرای حکم..... ۱۷۰
- فصل سوم: شرایط و تشریفات توقیف اموال و فروش اموال توقیفی..... ۱۷۳
- گفتار اول: بررسی مفاهیم تأمین و توقیف، مصادر..... ۱۷۳
- مبحث اول: توقیف..... ۱۷۳
- مبحث دوم: تأمین..... ۱۷۶
- مبحث سوم: مصادر..... ۱۷۸
- گفتار دوم: شرایط عمومی توقیف اموال محکوم‌علیه و ترتیب آن..... ۱۸۰
- مبحث اول: عدم اجرای حکم در موعد مقرر..... ۱۸۱
- مبحث دوم: درخواست توقیف اموال محکوم‌علیه..... ۱۸۲
- مبحث سوم: توقیف به میزان معادل محکوم‌به و هزینه‌های اجرائی..... ۱۸۲
- مبحث چهارم: تأمین اموال محکوم‌علیه و اثر آن در توقیف..... ۱۸۴
- مبحث پنجم: تبدیل مال توقیف شده..... ۱۸۶
- مبحث ششم: وثیقه بودن مال توقیفی..... ۱۸۹
- مبحث هفتم: تصرفات حقوقی در مال توقیف شده..... ۱۹۳
- ۱- شرایط مقرر در مواد ۵۶ و ۵۷ ق.ا.م..... ۱۹۴
- ۲- جمع مواد ۵۶ و ۵۷ ق.ا.م..... ۱۹۶
- مبحث هشتم: شروط رفع توقیف از اموال محکوم‌علیه..... ۱۹۸
- گفتار سوم: شرایط خاص توقیف اموال منقول و غیرمنقول..... ۱۹۹

مبحث اول: شرایط خاص توقیف اموال منقول.....	۲۰۰
۱- توقیف مال منقول نزد شخص ثالث.....	۲۰۰
۲- توقیف اموال منقول خارج از محل سکونت یا کار محکوم‌علیه.....	۲۰۲
۳- توقیف اموال منقول در محل سکونت زوجین.....	۲۰۳
۴- اقدامات دادورز در توقیف اموال منقول.....	۲۰۴
مبحث دوم: شرایط خاص توقیف اموال غیرمنقول.....	۲۰۷
۱- اقدامات ثبتی در توقیف اموال غیرمنقول.....	۲۰۷
۱-۱- توقیف املاک با سابقه ثبتی.....	۲۰۸
۲-۱- توقیف املاک فاقد سابقه ثبتی.....	۲۱۱
۲- توقیف ملک مشاع.....	۲۱۲
۳- توقیف عوائد و منافع ملک.....	۲۱۴
گفتار چهارم: تشریفات لازمه برای توقیف اموال منقول و غیرمنقول.....	۲۱۷
مبحث اول: تشریفات توقیف اموال منقول.....	۲۱۷
۱- صورت‌برداری از اموال منقول.....	۲۱۷
۲- ادعای شخص ثالث نسبت به اموال توقیفی در هنگام صورت‌برداری.....	۲۲۰
۳- اختلافات ناشی از صورت‌برداری.....	۲۲۰
۴- ارزیابی مال منقول.....	۲۲۱
۵- حفاظت از اموال منقول توقیف شده.....	۲۲۵
۱-۵- محل حفاظت.....	۲۲۵
۲-۵- حافظ و شرایط آن.....	۲۲۶
۳-۵- اجرت حافظ.....	۲۲۸
۴-۵- مسئولیت حافظ.....	۲۳۱
۵-۵- منافع اموال حفاظت شده.....	۲۳۳
مبحث دوم: نحوه توقیف اموال غیرمنقول.....	۲۳۴
۱- صورت‌برداری از اموال غیرمنقول.....	۲۳۴
۲- ارزیابی اموال غیرمنقول.....	۲۳۷
۳- حفاظت از اموال غیرمنقول.....	۲۳۷
۴- توقیف عوائد مال غیرمنقول.....	۲۳۸
گفتار پنجم: نیابت در اجرا.....	۲۳۹
گفتار ششم: استثنائات وارده بر توقیف اموال.....	۲۴۰
مبحث اول: عدم امکان توقیف اموال دولتی و الزامی به تعیین در بودجه سال بعد.....	۲۴۱

۲۴۶	مبحث دوم: شرایط تأدیه دیون شهرداری‌ها.....
۲۴۹	مبحث سوم: استثنائات وارده توقیف اموال سایر اشخاص.....
۲۵۴	مبحث چهارم: توقیف حقوق مستخدمین.....
۲۶۳	گفتار ششم: فروش اموال توقیفی.....
۲۶۳	مبحث اول: انواع فروش.....
۲۶۳	۱- فروش فوق‌العاده.....
۲۶۳	۱-۱- فروش اموال توقیفی توسط محکوم‌علیه.....
۲۶۵	۱-۲- فروش اموال ضایع شدنی و هزینه بر.....
۲۶۵	۲- فروش عادی.....
۲۶۵	۱-۲- فروش اموال منقول.....
۲۶۵	۱-۱-۲- تراضی طرفین در فروش مال منقول.....
۲۶۶	۲-۱-۲- مفهوم مزایده.....
۲۶۷	۳-۱-۲- عقد بودن مزایده.....
۲۶۷	۴-۱-۲- محل مزایده.....
۲۶۸	۵-۱-۲- موعد فروش.....
۲۶۹	۶-۱-۲- آگهی فروش.....
۲۷۲	۲-۲- تشریفات لازمه در هنگام مزایده.....
۲۷۲	۱-۲-۲- حضور دادورز و نماینده دادسرا.....
۲۷۳	۲-۲-۲- ملاحظه اموال قبل از مزایده.....
۲۷۳	۳-۲-۲- حضور محکوم‌له در مزایده.....
۲۷۴	۴-۲-۲- اشخاص ممنوع از حضور در مزایده.....
۲۷۵	۵-۲-۲- قیمت مزایده و نحوه پرداخت آن.....
۲۷۸	۶-۲-۲- تقدم و تأخر در فروش اموال.....
۲۷۹	۷-۲-۲- عدم فروش مال مورد مزایده در بار اول.....
۲۸۲	۸-۲-۲- عدم فروش مال مورد مزایده در بار دوم.....
۲۸۴	۹-۲-۲- شرکت وکیل در عملیات مزایده.....
۲۸۵	۱۰-۲-۲- ترتیبات بعد از خریداری مال (تسلیم مال فروخته شده).....
۲۸۷	۱۱-۲-۲- موارد ابطال مزایده و طریق شکایت از ترتیب مزایده.....
۲۸۹	۳- فروش اموال غیرمنقول.....
۲۸۹	۱-۳- آگهی فروش اموال غیرمنقول و شرایط آن.....
۲۹۱	۲-۳- فروش ملک مشاع.....

۲۹۳	۳-۳- ترتیبات پس از انجام مزایده اموال غیرمنقول.....
۲۹۳	۳-۳-۱- تنظیم صورت مجلس.....
۲۹۳	۳-۳-۲- شکایت از تنظیم صورت مجلس، ارزیابی و مزایده.....
۲۹۵	۳-۳-۳- انتقال مال غیرمنقول به برنده مزایده.....
۲۹۷	۳-۳-۴- قبول مال غیرمنقول توسط محکوم‌له در مقابل طلب.....
۲۹۸	۳-۳-۵- عدم فروش مال غیرمنقول در مزایده.....
۲۹۹	۳-۳-۶- امتناع صاحب ملک از انتقال ملک.....
۳۰۱	گفتار هفتم: اعتراض شخص ثالث نسبت به اموال منقول یا غیرمنقول.....
۳۰۱	مبحث اول: اثر اعتراض شخص ثالث در اجرای حکم.....
۳۰۶	مبحث دوم: ترتیب اعتراض شخص ثالث.....
۳۱۰	مبحث سوم: معرفی مال دیگری به جای مال مورد اعتراض.....
۳۱۳	فصل چهارم: حق تقدم، چگونگی تأدیه طلب و هزینه‌های اجرائی.....
۳۱۳	گفتار اول: حق تقدم در اجرای احکام.....
۳۱۳	مبحث اول: اجرائیه‌های متعدد و ترتیب اجراء.....
۳۱۴	۱- رهن، وثیقه و توقیف تأمینی و اجرائی.....
۳۱۶	۲- حقوق خدمه خانه و کارگر.....
۳۱۶	۳- نفقه زن و اولاد و مهریه زن.....
۳۱۷	۴- سایر طلبکاران.....
۳۱۸	مبحث دوم: ترتیب طبقات بستانکاران از نظریه تأدیه مبلغ وصولی.....
۳۱۹	گفتار دوم: تأدیه طلب محکوم‌له.....
۳۱۹	مبحث اول: وجوه زائد بر طلب.....
۳۱۹	مبحث دوم: وجوه کمتر از طلب.....
۳۲۰	مبحث سوم: اخذ رسید از محکوم‌له.....
۳۲۱	مبحث چهارم: تأثیر عدم تقدم طلبکاران بر یکدیگر.....
۳۲۳	مبحث پنجم: تنظیم تقسیم‌نامه.....
۳۲۳	مبحث ششم: اعتراض به تقسیم.....
۳۲۴	مبحث هفتم: تأدیه زائد بر میزان طلب.....
۳۲۴	مبحث هشتم: خسارت تأخیر تأدیه.....
۳۲۶	گفتار سوم: هزینه‌های اجرائی.....
۳۲۶	مبحث اول: انواع هزینه‌های اجرائی.....
۳۲۷	۱- نیم عشر اجرائی.....

- ۲- هزینه‌های ضروری..... ۳۳۰
- ۳- هزینه اجرائیه در مورد تخلیه مورد اجاره..... ۳۳۳
- ۴- هزینه اجرائی در مواردی که قانوناً تعیین بهای خواسته لازم نیست..... ۳۳۴
- ۵- هزینه اجرای آراء و تصمیمات مراجع غیر دادگستری در دادگستری..... ۳۳۵
- ۶- هزینه اجرای موقت احکام..... ۳۳۵
- مبحث دوم: چگونگی پرداخت حق الاجراء..... ۳۳۵
- ۱- موعد و مسئول پرداخت حق الاجراء..... ۳۳۵
- ۲- سازش طرفین و تأثیر آن در پرداخت حق الاجرا و موارد عدم پرداخت حق الاجرا..... ۳۳۸
- ۳- پرداخت حق اجرا توسط دولت..... ۳۴۰
- ۴- اعسار از پرداخت حق اجرا..... ۳۴۳
- ۵- پرداخت حق الاجرا در مورد محکوم به وجه نقد..... ۳۴۴
- ۶- اخذ رسید در مورد پرداخت حق اجرا..... ۳۴۵
- ۷- وصول جریمه نقدی مقرر در حکم قطعی..... ۳۴۶
- ۸- حق اجرا در صورت نقض حکم..... ۳۴۷
- ۹- مصرف حق اجرا..... ۳۴۸
- گفتار چهارم: عطف به ما سبق شدن قانون اجرای احکام مدنی..... ۳۴۹
- گفتار پنجم: مرور زمان اجرائیه..... ۳۵۰
- گفتار ششم: ممنوعیت بدهکار از خروج از کشور..... ۳۵۳
- فصل پنجم: اجرای احکام لازم‌الاجرای کشورهای خارجی..... ۳۵۵
- گفتار اول: شرایط احکام مدنی خارجی برای اجرا در ایران..... ۳۵۶
- مبحث اول: معامله متقابل..... ۳۵۶
- مبحث دوم: عدم مخالفت با نظم عمومی و اخلاق حسنه..... ۳۵۷
- مبحث سوم: عدم مخالفت با عهد بین‌المللی..... ۳۵۹
- مبحث چهارم: عدم مخالفت با قوانین مخصوصه..... ۳۶۲
- مبحث پنجم: قطعی و لازم‌الاجرا بودن حکم خارجی..... ۳۶۳
- مبحث ششم: عدم صدور حکم مخالف از دادگاه‌های ایران..... ۳۶۳
- مبحث هفتم: عدم اختصاص رسیدگی به دادگاه‌های ایران..... ۳۶۴
- مبحث هشتم: عدم ارتباط حکم با اموال غیرمنقول واقع در ایران..... ۳۶۶
- مبحث نهم: صدور دستور اجرا از طرف مقامات صلاحیتدار..... ۳۶۸
- گفتار دوم: مرجع تقاضای اجرای حکم خارجی در ایران..... ۳۶۹
- گفتار سوم: تقاضانامه اجرای حکم خارجی..... ۳۷۱

۳۷۱	مبحث اول: تقاضای اجرای حکم خارجی و شرایط آن.....
۳۷۲	مبحث دوم: مدارک پیوستی به تقاضانامه.....
۳۷۲	۱- رونوشت حکم دادگاه خارجی و شرایط آن.....
۳۷۳	۲- رونوشت دستور اجرای حکم.....
۳۷۳	۳- گواهی نماینده سیاسی یا کنسولی ایران یا کشور صادر کننده حکم.....
۳۷۴	۴- گواهی امضای نماینده سیاسی یا کنسولی کشور خارجی.....
۳۷۴	گفتار چهارم: رسیدگی دادگاه و شرایط آن.....
۳۷۴	مبحث اول: ترتیب رسیدگی دادگاه.....
۳۷۴	مبحث دوم: آثار رد تقاضای اجرای حکم خارجی.....
۳۷۵	مبحث سوم: قانون حاکم بر اجرای احکام خارجی.....
	مبحث چهارم: رسیدگی به اختلافات ناشی از اجرای احکام خارجی و توقیف عملیات اجرائی و
۳۷۶	ابطال اجرائیه.....
۳۷۶	مبحث پنجم: اجرای اسناد لازم الاجرای خارجی.....
۳۷۸	مبحث ششم: نسخ صریح قوانین مخالف با قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱۳۵۶.....
۳۷۹	منابع.....
۳۸۹	قوانین و مقررات.....

avabook.com

علائم اختصاری

قانون اجرای احکام مدنی	ق.ا.م
قانون آئین دادرسی مدنی	ق.ا.د.م
قانون مدنی	ق.م
قانون امور حسبی	ق.ا.ح
قانون ثبت اسناد و املاک	ق.ث.ا.ا
قانون روابط موجر و مستأجر	ق.ر.م.م
قانون تشکل دادگاه‌های حقوقی یک و دو	ق.ت.د.ح. یک و دو
قانون تجارت	ق.ت
قانون صدور چک	ق.ص.چ
قانون اصول محاکمات حقوقی	ق.ا.م.ح
قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب	ق.ت.د.ع.ا
آئین‌نامه اجرائی قانون روابط موجر و مستأجر	ا.ا.ق.ر.م.م
قانون دیوان عدالت اداری	ق.د.ع.ا
قانون آئین دادرسی دیوان عدالت اداری	ق.ا.د.د.ع.ا
قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفتر یاران	ق.د.ا.ک
قانون تجارت الکترونیکی	ق.ت.ا
آئین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرائی	ا.ا.م
قانون راجع به ازدواج	ق.ر.ا
آئین‌نامه ماده اول قانون ازدواج	ا.ق.ا

نظامنامه ماده ۲ ثبت ازدواج و طلاق	ن. ث. ا. ط
آئین‌نامه متحدالاشکال شدن ثبت ازدواج و طلاق	ا. م. ث. ا. ط
قانون اصلاح ماده ۱۵ قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۵/۱۲/۲۸	ق. ا. ق. ع. ب
قانون زمین شهری	ق. ز. ش
آئین‌نامه اجرائی قانون زمین شهری	ا. ا. ق. ز. ش
قانون راجع به نحوه مطالبه دیون عادی	ق. ر. ن. م. د
قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ق. ن. ا
قانون مجازات اسلامی	ق. م. ا
قانون دادرسی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	ق. د. ن. م
قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح	ق. م. ج. ن. م
ماده واحده قانونی اصلاح مقررات مربوط به طلاق	م. ق. ا. م. ط
ماده واحده قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش	م. ق. ت. م. ا. گ. ع
آئین‌نامه اصلاحی قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب	ا. ا. ق. ت. د. ع. ا
قانون اصلاح بعضی از مواد قانون ثبت و قانون دفاتر رسمی	ق. ا. م. ق. ث
قانون کار	ق. ک
قانون تشکیل دادگاه‌های حقوقی یک و دو	ق. ت. د. ح. یک و دو
قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی	ق. ا. ت. ا. و
قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی	ق. ن. ا. م. م
قانون شوراهای حل اختلاف	ق. ش. ح. ا
قانون اعسار	ق. ا

قانون مسئولیت مدنی	ق.م.م
قانون راجع به اصلاح قانون اراضی دولت و شهرداری‌ها و اوقاف و بانک‌ها	ق.ر.ا.ق.ا.د.ش
قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر	ق.ا.ق.م.م
آئین‌نامه اجرائی قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر	ا.ا.ق.ا.ق.م.م
قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء اختلاس و کلاهبرداری	ق.ت.م.ا.ا.ک
قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت	ق.ا.ق.ق.ت
آئین‌نامه قانون ثبت اسناد و املاک	ا.ق.ث.ا.ا
قانون تأمین اجتماعی	ق.ت.ا
قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری	ق.ک.ک.ر.د
آئین‌نامه اموال دولتی	ا.ا.د
قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری	ق.ت.ض.ت.ک
قانون شهرداری	ق.ش
قانون استخدام کشوری	ق.ا.ک
قانون دریائی ایران	ق.د.ا
قانون گذرنامه	ق.گ
قانون داوری تجاری بین‌المللی	ق.د.ت.ب

avabook.com

مقدمه

قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱۳۵۶/۸/۱ در بردارنده مقررات مربوط به اجرای احکام مدنی (حقوقی) می‌باشد. این قانون در ۱۸۰ ماده تصویب گردیده و تألیف حاضر نیز به این دلیل «تفسیر جامع قانون اجرای احکام مدنی» نامگذاری شده که در بردارنده تمامی مواد قانون اجرای احکام مدنی می‌باشد. البته باید توجه داشت چون علاوه بر اجرای احکام مدنی، مباحثی همچون اجرای اسناد رسمی و همچنین اجرای احکام جزائی نیز وجود دارند، جهت مقایسه با اجرای احکام مدنی، از این موارد نیز نام برده شده است. در تألیف حاضر سعی شده علاوه بر مباحث نظری از آراء دادگاه‌ها و همچنین نظرات مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه نیز استفاده گردد. در دوره کارشناسی ارشد حقوق خصوصی درسی به نام اجرای احکام مدنی وجود دارد که تألیف حاضر می‌تواند به عنوان منبعی برای آن در نظر گرفته شود. علاوه بر این چون موضوع اجرای احکام مدنی موضوعی کاربردی و مورد استفاده وکلاء و قضات محترم می‌باشد، سعی شده تا مباحث نظری و عملی توأم در نظر گرفته شوند. در فصل اول تألیف حاضر به کلیات که در بردارنده اهمیت اجرای احکام و نیز تعاریف مربوط به اجرای احکام و انواع اجرا پرداخته شده است. در فصل دوم ترتیب اجرا مورد بررسی قرار گرفته و فصل سوم نیز به تشریفات و شرایط توقیف اموال و فروش اموال توقیفی اختصاص دارد. در فصل چهارم حق تقدم و چگونگی تأذیه طلب و نیز هزینه‌های اجرائی مورد بررسی قرار گرفته و نهایتاً در فصل پنجم به احکام لازم‌الاجرای کشورهای خارجی پرداخته شده است.

با توکل بر خداوند متعال و ائمه اطهار و دماء شهداء، این راه ادامه خواهد یافت.

عن غیرک أعرضت و أقبلت علیک
الجات علیک واثقاً خذ بیدیک

یا من بک حاجتی و روحی بیدیک
ما لی عمل صالح استظهر به

avabook.com

فصل اول: کلیات

در این فصل به بررسی کلیاتی پرداخته می‌شود که بسط و شرح آنها در واقع کلید اصلی ورود به مباحث اجرای احکام مدنی است. بنابراین ابتدا به اهمیت اجرا و سپس کلیات مربوط به اجرای احکام مدنی و نیز تعاریف مربوطه پرداخته می‌شود.

گفتار اول: اهمیت اجرا

آخرین مرحله دادرسی مدنی و کیفری و هدف غائی از رسیدگی به هر دعوائی، اجرای حکم است. در واقع اگر حکمی به مرحله اجرا نرسد، دادرسی کاری عبث خواهد بود. در واقع هنگامی که بر طبق مقررات شکلی قانون آئین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹، به دعوا رسیدگی شود و این رسیدگی مطابق شرایط قانونی به صدور حکم منجر شود، آنگاه آخرین مرحله بعد از گرفتن حکم، چنانچه طرفین به توافق نرسیده باشند، مسأله اجرای حکم خواهد بود. مطابق ماده اول ق.ا.د.م: «آئین دادرسی مدنی، مجموعه اصول و مقرراتی است که در مقام رسیدگی به امور حسبی و کلیه دعاوی مدنی و بازرگانی در دادگاه‌های عمومی، انقلاب، تجدیدنظر، دیوان عالی کشور و سایر مراجعی که به موجب قانون موظف به رعایت آن می‌باشند به کار می‌رود». اما بدون اجرای حکم چنین اصول و مقرراتی بدون هدف خواهند بود. حکم دادگاه هنگامی می‌تواند هدف دادرسی که همانا احقاق حق است را تأمین کند که اجرائی شود و لازمه تأمین این هدف آن است که هیچ شخصی نتواند از اجرای حکم جلوگیری نماید. ماده ۸ ق.ا.د.م مذکور داشته «هیچ مقام رسمی یا سازمان یا اداره دولتی نمی‌تواند حکم دادگاه را تغییر دهد و یا از اجرای آن جلوگیری نماید مگر دادگاهی که حکم را صادر نموده و یا مرجع بالاتر، آن هم در مواردی که قانون معین نموده است».

به همین دلیل وجود قوانین مجزا تحت عنوان اجرای احکام مدنی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱۳۵۶ در پاسخ به این نیاز ضروری تنظیم گردیده است.

گفتار دوم: تعریف اجرا و انواع آن

در این قسمت به بررسی مفهوم اجرا و متفرعات آن و همچنین انواع اجرا یعنی اجرای احکام مدنی و کیفری و اجرای اسناد پرداخته می‌شود.

مبحث اول: تعریف اجرا

اجرا در لغت به معنی جاری کردن، روان ساختن، روا کردن امری آمده است.^۱ در برخی فرهنگ‌ها اجراء به معنی تمام اعمالی که اقدام به آنها برای به مرحله عمل گذاشتن حکمی قضائی لازم و ضروری است آمده است.^۲ در واقع در این فرهنگ لغت به جای معنی لغوی، معنی اصطلاحی آورده شده است.

در اصطلاح حقوقی برخی اجرا را به این صورت تعریف کرده‌اند به کار بردن قانون یا به کار بستن احکام دادگاه‌ها یا مراجع رسیدگی اداری یا اسناد رسمی را اجرا گویند.^۳ مثلاً هنگامی که از اجرای قرارداد سخن می‌گوییم عبارت است از عمل کردن به تعهدات و الزاماتی که طرفین در قرارداد بر عهده گرفته‌اند. پس اگر شخصی ملتزم شود که در صورت انجام عملی، اجرت معلومی را بپردازد باید این تعهد را انجام دهد و این انجام یک اجرا می‌باشد (ماده ۵۶۱ قانون مدنی).^۴ برای رسیدن به تعریف اجرای احکام، ابتدا باید بعد از تعریف اجرا، تعریف حکم بیان شود.

مبحث دوم: تعریف حکم

حکم در لغت به معنی فرمان دادن، داوری کردن، رأی محکمه درباره دعوی، فرمان، اجازه و فتوی آمده و جمع آن احکام است.^۵

۱- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، انتشارات امیرکبیر، تهران، چاپ ششم، ۱۳۷۴، ص ۷۷.

۲- جرّ، خلیل، فرهنگ لاروس، مترجم: سیدحمید طبیبیان، انتشارات امیرکبیر، تهران، چاپ نهم، جلد اول، ۱۳۷۷، ص ۴۹.

۳- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، ترمینولوژی حقوق، گنج دانش، تهران، چاپ دوازدهم، ۱۳۸۱، ص ۹.

۴- رودیجانی، محمدمجتبی، حقوق مدنی ۳، انتشارات آوا، تهران، چاپ دوم، ۱۳۸۹، ص ۴۹.

۵- قریب، محمد، واژه‌نامه نوین، انتشارات بنیاد، تهران، چاپ چهارم، ۱۳۶۷، ص ۳۸۸.

در اصطلاح منطقی حکم عبارت است از اسناد چیزی به چیز دیگر به ایجاب یا به سلب. مانند حکم به اینکه زمین کروی است یا زمین ساکن نیست.^۱ در اصطلاح حقوقی حکم عبارت است از رأی دادگاه در صورتی که راجع به ماهیت دعوا باشد و آنرا کلاً یا جزئاً حل و فصل نماید و به عبارت دیگر قاطع دعوا به صورت جزئی یا کلی باشد^۲ (ماده ۲۹۹ ق.ا.د.م). بنابراین اگر شخصی ملزم شود آنچه را که عمداً یا اشتبهاً در حالی که مستحق نبوده، دریافت کرده به صاحب آن بازگرداند (ماده ۳۰۱ ق.م) در این صورت حکم به بازگرداندن آنچه عمداً یا اشتبهاً دریافت شده قاطع دعوا به صورت کلی خواهد بود. به دلالت ماده ۲۹۹ ق.ا.د.م قرار نیز عبارت است از رأی دادگاه که قاطع دعوا به صورت کلی یا جزئی نبوده و راجع به ماهیت دعوا نباشد مانند قرار ابطال دادخواست (بند الف ماده ۱۰۷ ق.ا.د.م). البته باید توجه داشت که فقدان یکی از دو عنصر پیش گفته شده در تشکیل حکم یعنی راجع به ماهیت دعوا بودن و کلاً یا جزئاً قاطع آن بودن، موجب می شود که رأی دادگاه عنوان قرار داشته باشد. مثلاً وقتی که دادگاه قرار استماع شهادت شهود صادر می کند اگرچه این تصمیم راجع به ماهیت دعواست ولی چون قاطع آن نیست و با آن فصل خصومت نمی شود قرار است نه حکم.^۳

در این جا باید به مفهوم فتوی نیز توجه نمود. فتوی عبارت است از نظر فقیه جامع الشرایط که بیان کننده حکم مسائل شرعی می باشد.^۴ در هر مسأله ای که مجتهد فتوا بدهد، مقلد باید به فتوای مرجع تقلید خود عمل کند و هرگز نمی تواند از آن سرپیچی نماید.^۵ بنابراین فتوی فقیه در مقام قضاوت نیست بلکه تنها تبیین حکم شرعی برای مقلدان آن مرجع تقلید می باشد. به همین دلیل است که گفته شده به دست آوردن فتوای فقیه از چهار راه ممکن است:

- ۱- شنیدن از خود فقیه
- ۲- شنیدن از دو نفر عادل
- ۳- اطمینان حاصل از نقل شخص معتبر
- ۴- دستخط یا رساله قابل اطمینان.^۶

۱- خوانساری، محمد، فرهنگ اصطلاحات منطقی، پژوهشگاه علوم انسانی، تهران، چاپ دوم، ۱۳۷۶، ص ۱۰۰.
 ۲- مردانی، نادر، بهشتی، محمدجواد، آئین دادرسی مدنی، نشر میزان، تهران، چاپ اول، جلد دوم، ۱۳۸۵، ص ۱۰۹.
 ۳- مردانی، نادر، بهشتی، محمدجواد، آئین دادرسی مدنی، همان، جلد دوم، ص ۱۰۷.
 ۴- المنجد، دارالمشرق، بیرون، چاپ یازدهم، ۱۹۷۳، ص ۵۶۸.
 ۵- طباطبائی حکیم، سیدمحمدسعید، احکام فقهی، دارالهدی، قم، چاپ سوم، ۱۳۸۳، ص ۳.
 ۶- یزدانی، عباس، احکام، انتشارات دارالعلم، قم، چاپ اول، ۱۳۷۸، ص ۲۵.

مطابق تبصره ماده ۳ ق.ا.د.م: «چنانچه قاضی مجتهد باشد و قانون را خلاف شرع بداند پرونده به شعبه دیگری جهت رسیدگی ارجاع خواهد شد».

مبحث سوم: انواع حکم

حکم به انواع مختلفی تقسیم می‌شود. در ادامه به بررسی انواع حکم پرداخته می‌شود.

۱- حکم حضوری و حکم غیابی

حکم دادگاه حضوری محسوب می‌شود مگر اینکه خوانده یا وکیل یا قائم مقام یا نماینده قانونی وی در هیچ یک از جلسات دادرسی حاضر نشده و به طول کتبی نیز دفاع ننموده باشد و یا اخطاریه (اوراق دعوا) به نامبردگان ابلاغ واقعی نشده باشد (ماده ۳۰۳ ق.ا.د.م).

۲- حکم ترافیعی و حکم حسبی

حکم ترافیعی برای فصل خصومت و در مورد امور ترافیعی و منازعه بین متداعیین، صادر می‌شود در حالی که حکم حسبی مربوط به امور حسبی است و امور حسبی هم با توجه به ماده اول قانون امور حسبی مصوب ۱۳۱۹/۴/۲، اموری است که دادگاه‌ها نوعاً مکلفند نسبت به آن اقدام نموده و اتخاذ تصمیم نمایند بدون اینکه رسیدگی به آنها متوقف بر وقوع اختلاف و منازعه بین اشخاص و اقامه دعوا از طرف آنها باشد. مانند امور مربوط به قیمومت.

۳- حکم قطعی و حکم غیرقطعی

حکم قطعی حکمی است که قابل تجدیدنظر نباشد یا در موعد قانونی از آن تجدیدنظر خواهی نشده و یا از مرجع تجدیدنظر صادر شده باشد و یا در مورد حکم غیابی در مهلت قانونی نسبت به آن واخواهی و تجدیدنظر نشده باشد. در این مورد در مباحث بعدی به دلیل ارتباط مستقیم آن با موضوع اجرای احکام مدنی بیشتر توضیح خواهیم داد.

۴- حکم اعلامی و حکم تأسیسی

حکم اعلامی یا کاشف حق، حقی را که از قبل وجود داشته اعلام می‌کند در حالی که با حکم تأسیسی یا موجد حق، موضوعی که از قبل از حکم وجود نداشته ایجاد می‌شود. حکم به بطلان یا بی‌اعتباری سند یا حکم به پرداخت اجاره بها توسط مستأجر از احکام اعلامی و کاشف حق و حکم طلاق و افراز و فوت فرضی از احکام تأسیسی می‌باشند.